

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
РАДА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
DROHOBYCH IVAN FRANKO STATE PEDAGOGICAL UNIVERSITY
YOUNG SCIENTISTS COUNCIL

ISSN 2308-4855 (Print)
ISSN 2308-4863 (Online)

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ГУМАНІТАРНИХ НАУК:

**Міжвузівський збірник наукових праць молодих
вчених Дрогобицького державного педагогічного
університету імені Івана Франка**

HUMANITIES SCIENCE CURRENT ISSUES:

**Interuniversity collection of Drohobych
Ivan Franko State Pedagogical University
Young Scientists Research Papers**

ВИПУСК 28. ТОМ 1
ISSUE 28. VOLUME 1

Видавничий дім
«Гельветика»
2020

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
(протокол № 7 від 21.05.2020 р.)*

Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / [редактори-упорядники М. Пантюк, А. Душний, І. Зимомя]. – Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2020. – Вип. 28. Том 1. – 292 с.

Видання розраховане на тих, хто цікавиться питаннями розвитку педагогіки вищої школи, а також філології, мистецтвознавства, психології.

Редакційна колегія:

Пантюк М.П. – головний редактор, доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Душний А.І.** – співредактор, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка), член-кореспондент (Міжнародна академія наук педагогічної освіти); **Дмитрів І.І.** – відповідальний секретар, кандидат філологічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Андрєєв В.М.** – доктор історичних наук, професор, (Київський університет імені Бориса Грінченка); **Бермес І.Л.** – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри (Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка); **Галів М.Д.** – кандидат педагогічних наук, доцент, (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Галик В.М.** – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Гжесяк Ян** – доктор габілітований, надзвичайний професор кафедри (Державна вища професійна школа); **Гриченко Г.З.** – кандидат історичних наук, старший викладач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Дутчак В.Г.** – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника); **Засць В.М.** – кандидат мистецтвознавства, заступник декана факультету народних інструментів (Національна музична академія України імені Петра Чайковського); **Зимомя І.М.** – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри (Ужгородський національний університет); **Іванишин П.В.** – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Квас О.В.** – доктор педагогічних наук, професор, завідувач (Львівський національний університет імені Івана Франка); **Корсак Р.В.** – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри (Ужгородський національний університет); **Масненко В.В.** – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри (Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького); **Мафтин Н.В.** – доктор філологічних наук, професор (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника); **Мацьків П.В.** – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Медведик Ю.Є.** – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри (Львівський національний університет імені Івана Франка), професор кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Невмержицька О.В.** – доктор педагогічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Оршанський Л.В.** – доктор педагогічних наук, професор, завідувач (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Павлак Мірослав** – д. габ. з філології, професор, ректор Державної вищої професійної школи в Коніні (Польща); **Пагута М.В.** – кандидат педагогічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Пантюк Т.І.** – доктор педагогічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Петренко О.М.** – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Печарський А.Я.** – доктор філологічних наук, професор (Львівський національний університет імені Івана Франка); **Синкевич Н.Т.** – кандидат мистецтвознавства (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Ситник О.М.** – доктор історичних наук, доцент, завідувач кафедри (Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького); **Сташевська І.О.** – доктор педагогічних наук, професор, проректор з навчальної роботи (Харківська державна академія культури), заслужений діяч мистецтв України, академік (Міжнародна академія наук педагогічної освіти); **Сташевський А.Я.** – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри (Харківська державна академія культури), заслужений діяч мистецтв України, академік (Міжнародна академія інформатизації); **Степик Ю.О.** – доктор історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Стреначікова Марія** – доктор наук (doc. CSc., PhD.), (Академія мистецтв у Банській Бистриці); **Тельбак В.П.** – кандидат історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Чик Д.Ч.** – доктор філологічних наук, доцент (Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія імені Тараса Шевченка); **Янишин Б.М.** – кандидат історичних наук, старший науковий співробітник (Інститут історії України НАН України); **Яремчук В.П.** – доктор історичних наук, професор (Національний університет «Острозька академія»)

Рецензенти:

Астаф'єв О.Г. – д.філол.н., проф. каф. теорії літ., компаратив. і літ. тв. ІФ КНУ ім. Т. Шевченка; **Падалка Г.М.** – д.пед.н., проф. каф. ф-но вик. та худ. культ. ІМ НПУ ім. М. Драгоманова; **Скотна Н.В.** – д.філос.н., проф., зав. каф. практ. психол., ректор ДДПУ ім. І. Франка.

Збірник індексується в міжнародній базі даних Index Copernicus International.

На підставі наказу Міністерства освіти і науки України № 6143 від 28.12.2019 р. (додаток 4) журнал внесений до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») у галузі педагогічних наук (011 – Освітні, педагогічні науки, 012 – Дошкільна освіта, 013 – Початкова освіта, 014 – Середня освіта (за предметними спеціалізаціями), 015 – Професійна освіта (за спеціалізаціями), 016 – Спеціальна освіта).

На підставі наказу Міністерства освіти і науки України № 409 від 17.03.2020 р. (додаток 1) журнал внесений до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») у галузі філологічних наук (035 – Філологія) та у галузі культури і мистецтва (022 – Дизайн, 023 – Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація, 024 – Хореографія, 025 – Музичне мистецтво, 026 – Сценічне мистецтво, 027 – Музеєзнавство, пам'яткознавство, 028 – Менеджмент соціокультурної діяльності).

Свідомство про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації «Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка» Серія КВ № 19906-9706Р від 14.05.2013 р.

Усі електронні версії статей збірника оприлюднюються на офіційному сайті видання
www.aphn-journal.in.ua

Редакційна колегія не обов'язково поділяє позицію, висловлену авторами у статтях, та не несе відповідальності за достовірність наведених даних та посилань.

Засновник і видавець – Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, співзасновники Ільницький В.І., Душний А.І., Зимомя І.М.

Адреса редакції: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, вул. Івана Франка, 24, м. Дрогобич, обл. Львівська, 82100. тел.: (03244) 1-04-74, факс: (03244) 3-81-11, e-mail: info@aphn-journal.in.ua

© Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 2020
© Пантюк М.П., Душний А.І., Зимомя І.М., 2020

Recommended for publication
by Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Academic Council
(protocol No 7 from 21.05.2020)

Humanities science current issues: Interuniversity collection of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Young Scientists Research Papers / [editors-compilers M. Pantyuk, A. Dushnyi, I. Zymomrya]. – Drohobych: Publishing House „Helvetica”, 2020. – Issue 28. Volume 1. – 292 p.

The publication is intended for those who is interested in the High School Pedagogics and psychology, philology, art development.

Editorial board:

M. Pantyuk – Editor-in-Chief, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Vice-Rector for Scientific Work (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical); **A. Dushnyi** – Co-Editor, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of the Department (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University), Corresponding Member (International Academy of Pedagogical Education); **I. Dmytriv** – Corresponding Secretary, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **V. Andrieiev** – Doctor of History, Professor (Kyiv Grinchenko University); **I. Bermes** – Doctor of Arts, Professor, Head of the Department (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **M. Haliv** – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **V. Halyk** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor, Senior Lecturer at the Department (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **J. Gzhesiak** – Dr. Gab., Associate Professor (Konin Higher Secondary School of Education); **H. Hrytsenko** – Candidate of Historical Sciences (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **V. Dutchak** – Doctor of Arts, Professor, Head of the Department (Vasyl Stefanyk Precarpathian National University); **V. Zaiets** – Candidate of Art Studies, Deputy Dean of the Faculty of Folk Instruments (National Music Academy of Ukraine named after Peter Tchaikovsky); **I. Zymomria** – Doctor of Philology, Professor, Head of the Department (Uzhgorod National University); **P. Ivanyshyn** – Doctor of Philology, Professor, Head of the Department (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **O. Kvas** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department (Higher School of Ivan Franko National University of Lviv); **R. Korsak** – Doctor of Historical Sciences, Professor, Head of the Department (Uzhhorod National University); **V. Masnenko** – Doctor of History, Professor, Head of the Department (Bogdan Khmelnytsky Cherkasy National University); **N. Maftyn** – Doctor of Philology, Professor (Vasyl Stefanyk Precarpathian National University); **P. Matskiiv** – Doctor of Philology, Professor, Head of the Department (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **Y. Medvedik** – Doctor of Arts, Professor, Head of the Department (Ivan Franko National University of Lviv), Professor of the Department (Drohobych State Pedagogical University); **O. Nevmerzhytska** – Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor (General Pedagogy and Preschool Education of Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **L. Orshanskyi** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department (Ivan Franko State Drohobych Pedagogical University); **M. Pawlak** – Dr. habil. in Philology, Professor (Poland); **M. Pahuta** – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (Ivan Franko State Pedagogical University); **T. Pantiuk** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **O. Petrechko** – Doctor of History, Professor, Head of the Department (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **A. Pecharskyi** – Doctor of Philological Sciences, Professor (Lviv National University); **N. Synkevych** – Candidate of Arts (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **O. Sytnyk** – Doctor of History, Associate Professor, Head of the Chair (Bogdan Khmelnytskyi State Pedagogical University); **I. Stashevskia** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Vice-Rector (Academic Affairs of Kharkiv State Academy of Culture), Honored Worker of Arts of Ukraine, Academician (International Academy of Pedagogical Education); **A. Stashevskiyi** – Doctor of Arts, Professor, Head of the Department (Kharkiv State Academy of Culture), Honored Worker of Arts of Ukraine, Academician (International Academy of Informatization); **Y. Stetsyk** – Doctor of Historical Sciences, Associate Professor (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **M. Strenachikova** – Doctor of Science (Doc. CSc., PhD.), (Academy of Arts in Banska Bystrica); **V. Telvak** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **D. Chyk** – Doctor of Philology, Associate Professor, (Taras Shevchenko Kremenets Regional Humanities and Pedagogical Academy); **B. Yanyshyn** – Candidate of Historical Sciences, Senior Research Associate (Institute of History of Ukraine of the NAS of Ukraine); **V. Yaremchuk** – Doctor of History, Professor (Ostroh Academy National University)

Reviewers:

O. Astafjev – Doctor of Philology, Professor of Literature Theory, Comparative Literature and Literary Work Department of Philology Institute Kyiv of ational Taras Shevchenko University; **H. Padalka** – Doctor of Education, Professor of piano performance and artistic culture Department of Art Institute National Pedagogical Dragomanov University; **N. Skotna** – Doctor of Phylosophy, Professor, Head of Applied Psychology Department, Rector of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University.

The collection is included in such international databases as Index Copernicus International.

According to the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine as of 28.12.2019 No 6143 (annex 4), the journal is included in the List of scientific professional editions of Ukraine (category “B”) on pedagogical sciences (011 – Educational, pedagogical sciences, 012 – Pre-school education, 013 – Primary education, 014 – Secondary education (subject specialization), 015 – Professional education (in the field of specializations), 016 – Special education).

According to the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine as of 17.03.2020 № 409 (annex 1), the journal is included in the List of scientific professional editions of Ukraine (category “B”) on philological sciences (035 – Philology) and culture and arts (022 – Design, 023 – Fine arts, decorative arts, restoration, 024 – Choreography, 025 – Musical arts, 026 – Performing art, 027 – Museum and monument studies, 028 – Management of socio-cultural activities).

Print media registration certificate «Humanities science current issues: Interuniversity collection of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Young Scientists Research Papers» series KV № 19906-9706P dd. 14.05.2013.

All electronic versions of articles in the collection are available on the official website edition
www.apfn-journal.in.ua

Editorial board do not necessarily reflect the position expressed by the authors of articles,
and is not responsible for the accuracy of these data and references.

Founder and Publisher – Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University,
co-founders V. Ilnytskyi, A. Dushnyi, I. Zymomrya.

Editorial address: Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, Ivana Franka str., 24, Drohobych, Lviv region,
82100. tel.: (03244) 1-04-74, fax: (03244) 3-81-11, e-mail: info@apfn-journal.in.ua

© Drohobych State Ivan Franko
Pedagogical University, 2020
© M. Pantyuk, A. Dushnyi, I. Zymomrya, 2020

УДК 8142:821.111

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863.1/28.208523>**Тетяна ГАРАСИМ,***orcid.org/0000-0002-4971-7809*

кандидат філологічних наук,

викладач кафедри англійської філології та методики навчання англійської мови
Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка
(Тернопіль, Україна) tetyana.harasyim@gmail.com**Андріана ЗУБРИК,***orcid.org/0000-0003-2242-785X*

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри англійської філології та методики навчання англійської мови
Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка
(Тернопіль, Україна) andreazubryk@gmail.com

ТИПОЛОГІЯ СЛОВЕСНИХ ПОЕТИЧНИХ ОБРАЗІВ ЗБІРКИ «МІЖ ГОРАМИ» Р. ФРОСТА

У статті проаналізовано словесний (вербальний) поетичний образ (СПО) як особливу форму відображення навколишньої дійсності. Висвітлено питання предмета дослідження когнітивної поетики, який полягає у вивченні художньої семантики, особливо дослідженні лінгвокогнітивних стратегій формування й обробки інформації, предметної у художніх текстах. Визначено, що серед питань, які входять до сфери її інтересів, вагоме місце посідають теоретичні розробки, пов'язані з дослідженням СПО, зокрема вивчення лінгвокогнітивних аспектів поетичних образів у творчості різних авторів.

Проблема функціонування СПО виступає лінгвокогнітивним феноменом, адже саме вербалізовані концепти утворюють концептуальну картину світу певної культурної спільноти. У когнітивній поетиці СПО розглядають як трикомпонентний конструкт, що складається з передконцептуальної (архетипної), концептуальної (змістової або смислової) та вербальної (словесної реалізації передконцептуальної та концептуальної структури) матриць.

На основі комплексу критеріїв, до яких входять функціональний, семантичний, синтаксичний і когнітивний, визначених Л. Белеховою, виділено архетипні, стереотипні (універсальні, культурно-специфічні, авторські, новообрази), ідіотипні та кенотипні словесні поетичні образи літературного тексту.

На матеріалі збірки «Між горами» американського поета Р. Фроста на основі класифікації типів СПО, розробленої Л. Белеховою, проаналізовано архетипні, стереотипні, ідіотипні та кенотипні СПО. Зроблено висновок, що стереотипних СПО найбільше у поезіях (культурно-специфічні образи представлені фітонімами та зоонімами), архетипні СПО виступають у формі алюзій на біблійну тематику, авторські ідіотипи виражені в образах вогню, світла, часу. Усі СПО, виокремлені у поетичних текстах Р. Фроста, слугують для вираження належності віршів до американського національно-культурного простору початку ХХ ст.

Проблема СПО у межах сучасних лінгвокогнітивних наукових розвідок залишається актуальною, тому бачимо перспективу дослідження СПО, представлених у поетичних текстах авторів різних національних літератур, у компаративному аспекті.

Ключові слова: словесний поетичний образ, когнітивна поетика, архетип, ідіотип, кенотип.

Tetiana HARASYM,*orcid.org/0000-0002-4971-7809*

Candidate of Philological Sciences,

Teacher at the Department of English Philology and English Language Teaching Methods
of Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University
(Ternopil, Ukraine) tetyana.harasyim@gmail.com**Andriana ZUBRYK,***orcid.org/0000-0003-2242-785X*

Candidate of Pedagogical Sciences,

Associate Professor at the Department of English Philology and English Language Teaching Methods
of Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University
(Ternopil, Ukraine) andreazubryk@gmail.com

TYOLOGY OF VERBAL POETIC IMAGES OF THE COLLECTION “MOUNTAIN INTERVAL” BY R. FROST

The article analyzes verbal poetic image (VPI) as a special form of reflection of the surrounding reality. The article deals with the subject of the study of cognitive poetics, which consists in the study of artistic semantics, especially the study

of linguistic cognitive strategies for the formation and processing of information covered in artistic texts. It is determined that among the issues within its sphere of interest, theoretical developments related to the study of VPIs, in particular, the study of linguocognitive aspects of poetic images in the works of different authors, occupy an important place.

The problem of the functioning of the VPI is a linguistic cognitive phenomenon, because verbalized concepts form a conceptual picture of the world of a certain cultural community. In cognitive poetics, VPIs are considered as a three-component construct consisting of pre-conceptual (archetypal), conceptual (content or semantic) and verbal (the verbal realization of pre-conceptual and conceptual structure) matrices. On the basis of a set of criteria, which include functional, semantic, syntactic and cognitive, defined by L. Belekova, archetypal, formulaic (universal, culturally specific, authorial, newly-formed), idiosyncratic and kenotypical VPIs of the literary text are distinguished.

On the basis of the collection "Mountain Interval" by the American poet R. Frost, based on the classification of types of VPIs developed by L. Belekova, the archetypal, formulaic, idiosyncratic and kenotypical VPIs have been analyzed. It is concluded that formulaic VPIs are the most numerous in poetry (in particular, culturally specific images are represented by phytonyms and zoonyms), archetypal VPIs are in the form of allusions on biblical themes, and authorial idiosyncrasies are expressed in the images of fire, light, and time. All the VPIs, highlighted in the poetic texts of R. Frost, serve to express the belonging of the poems to the American national and cultural space of the early 20th century.

The problem of VPI within the framework of modern linguocognitive research remains relevant, so we see the prospect of investigating the VPIs presented in the poetic texts of authors of different national literatures in a comparative aspect.

Key words: verbal poetic image, cognitive poetics, archetype, idiosyncrasy, kenotype.

Постановка проблеми. Сучасна лінгвістика характеризується співіснуванням різних парадигм наукового знання, різноманітністю підходів і напрямів у дослідженні мови. Оскільки когнітивна поетика вивчає художню семантику, акцентуючи увагу на лінгвокогнітивних стратегіях формування й обробки інформації, опредметненої у художніх текстах, постає актуальною проблема семантичного функціонування культурно-маркованих концептів у творчості авторів різних національних літератур.

Аналіз досліджень. Когнітивний підхід до розгляду того чи іншого поняття чи явища базується на новому типі наукової методології та полягає у дослідженні ментального як моделі середовища через дослідження поведінки у середовищі, «носія» цієї моделі. У рамках когнітивної лінгвістики та когнітивної поетики було розроблено чітку методологічну систему та концептуальний апарат (Дж. Лакофф, М. Тернер, Р. Цур, З. Ковещец, Ф. Спранг, С. Фелікс). М. Гартнер, М. Берк, Л. Заншайн розглядають когнітивізм як інтердисциплінарний місток дослідження літератури і науки. Науковцями, які присвятили свої дослідження словесного поетичного образу (далі – СПО), є Л. Белехова, Л. Димитренко, О. Філіпчик, Т. Горчак, Р. Стефурак.

Мета статті – розглянути різні типи СПО у поетичній збірці «Між горами» Р. Фроста крізь призму лінгвокогнітивного підходу.

Виклад основного матеріалу. Образ як форма мислення та засіб пізнання сформувався задовго до появи художнього образу, а образне мислення зумовлене властивою людині здатністю співвідносити предмети та явища навколишньої дійсності один з одним, уявляти один предмет за допомогою іншого. У первісній свідомості відбувалося перенесення подумки суспільних відносин на природу, перенесення суспільного «я» на світ, на

«не я», а найдавніші акти праці та творення одночасно стали естетичним освоєнням світу.

Художній образ виникає пізніше за словесний, проте це поняття володіє ширшим значенням – це специфічна форма та спосіб відображення життя різними видами мистецтва (Лотман, 1964: 82; Телия, 1988: 60). У літературознавстві поняття «художній образ» вживається для позначення особливостей мовного втілення образів-персонажів, образів-мотивів, образів-тем, образу автора (Виноградов, 1981: 102–103).

СПО – це специфічна форма відображення дійсності через конкретно-чуттєву даність предмета відображення (Назарець, 2001: 97). Під конкретно-чуттєвою даністю слід розуміти чуттєвий образ СПО, те, що в ньому безпосередньо зображено сукупність тих індивідуальних предметних ознак, наприклад, перебування у просторі та часі, форма, величина, колір, спосіб дії, які активуються у свідомості людини. Конкретно-чуттєве уявлення відрізняє СПО від такої форми відображення, як схема, у якій відображене життя втрачає свої живі риси. Від повсякденних форм уявлення дійсності СПО відрізняється своєю емоційністю й узагальненістю змісту (Белехова, 2004: 51).

Теорія СПО, розглянута крізь призму когнітивно-поетичного підходу лінгвістичних досліджень, набула в останнє десятиріччя особливої актуальності та була розвинена у працях українських науковців. Так, Л. Белехова подає визначення СПО як «виду художньої комунікації, спрямованої на розкриття текстової, підтекстової та позатекстової інформації, що стоїть за словесними поетичними образами, котрі її опредметнюють» (Белехова, 2004: 18).

Іншим науковцем, хто продовжив наукові розвідки з проблем функціонування словесних (вербальних) поетичних образів, є Л. Димитренко. Дослідниця вважає, що СПО є лінгвокогнітивним

фактом вербального втілення відомостей про світ за допомогою співвіднесення з уже відомою інформацією шляхом концептуальних переносів та універсальних концептуальних зв'язків. Вербалізовані концепти (посередники між словом та дійсністю), у свою чергу, формують концептуальну картину світу й виконують функцію представлення, зберігання й оперування змістом окремого шару інформації (Димитренко, 2000: 4–5).

Кандидатська дисертація О. Філіпчик присвячена дослідженню поетичного образу як двоаспектного явища, яке складається із концептуального і мовного планів. Науковець зосереджує увагу на взаємозв'язку репрезентованих в образі об'єктів реальності, втіленого у тій чи іншій синтаксичній конструкції (Філіпчик, 2000: 6). Корелятами реальних відносин між об'єктами зіставлення є синтаксичні відносини, які вербалізуються у синтаксичних конструкціях, котрі виступають мовним засобом об'єктивації словесного поетичного образу у віршованих текстах (Філіпчик, 2000: 11).

Натомість Р. Стефурак відзначає зв'язок між образним компонентом і внутрішньою формою слова та детально аналізує асоціативно-образний потенціал останньої в поезії. Дослідниця акцентує саме на внутрішній формі слова, адже вона об'єднує мотиваційний, концептуальний та асоціативно-образний складники. Втілення асоціативно-образного потенціалу внутрішньої форми слова забезпечує конструювання художнього змісту віршованого твору (Стефурак, 2003: 7).

У своєму дисертаційному дослідженні, присвяченому когнітивному та семіотичному аспектам функціонування словесного образу-символа, Т. Горчак визначає словесний образ-символ «як імплікативний, макроконтекстуальний, динамічний словесний образ, для якого характерна розщепленість референції та рівноправність вихідного значення і похідного референційного смислу. Він інкорпорує образність і знаковість, які домінують у ньому залежно від характеру інформації, що передається. Образність словесного образу-символу ґрунтується на семантичному переносі – транспозиції, яка виступає тут процесом породження, генерування нових референційних смислів за умови повного збереження самозначущості первинних значень» (Горчак, 2009: 16).

У когнітивній поезиці прийнято розглядати словесний поетичний образ як лінгвокогнітивний текстовий конструкт, що поєднує в собі три іпостасі: передконцептуальну, концептуальну, вербальну. Дж. Лакофф і М. Джонсон вказують, що передконцептуальна сторона СПО є його

матрицею, підґрунтям. Вона є смислом образу, його архетипом, який активується автоматично позасвідомими когнітивними операціями (Lacoff & Johnson, 1999: 10–13). Архетип є формою існування колективного позасвідомого, котра наповнюється змістом у свідомості через міфологічні образи, символи, мотиви та сюжети. Проте архетип сам по собі ще не є образом, це лише емоціогенне передзнання, передконцептуальні імплікації, викликані несвідомою реакцією первісної людини на непізнані сили природи, нездатністю людини пояснити причину свого емоційного стану, зумовленого впливом навколишнього середовища.

Передконцептуальна іпостась словесного поетичного образу структурована образ-схемами базових концептів та архетипів, що є їх підґрунтям (Белехова, 2004: 52). *Концептуальна іпостась* є когнітивним кодом СПО, який відображає його узагальнений зміст. За Дж. Лакоффом, формування концептуальної іпостасі СПО відбувається через трансформації образ-схем царин джерела та мети на базі різних видів поетичного осмислення за допомогою лінгвокогнітивних операцій мапування й основних лінгвокогнітивних процедур компресії, комбінації та інтертекстуалізації (Lacoff & Johnson, 1999).

Узагальнений зміст СПО структурований концептуальними схемами, які моделюються шляхом концептуального аналізу сутностей царини джерела та царини мети на основі концептуальної метафори, метонімії та оксюмору.

Концептуальний аналіз СПО – це виявлення концептуальної характеристики сутностей концептосфер шляхом аналізу семантики мовних одиниць, що актуалізують ці сутності в об'єктній і суб'єктній частинах словесного образу. Класифікація концептуальних схем СПО на *прототипні*, *архетипні* та *ідіотипні* уможлиблює визначення особливості конфігурації їх образного простору. Побудова прототипної концептуальної схеми СПО здійснюється шляхом когнітивного аналізу ряду образів, поєднаних загальним концептуальним референтом, тобто образів, у яких царина мети структурована одним і тим самим концептом.

Вербальна іпостась СПО є втіленням передконцептуальної та концептуальної структури у словесну тканину віршованого тексту шляхом різних лінгвокогнітивних операцій і процедур, серед яких провідним є конструктивно-творче мапування (Белехова, 2004: 54). СПО як тривимірна величина гнучко змінює свої контури залежно від когнітивних і мовних операцій, що домінують у формуванні образу, та від виду поетичного

мислення (аналогового, асоціативного, парадоксального, параболічного або есеїстичного).

На основі комплексу критеріїв, розроблених Л. Белеховою з урахуванням функціонального, семантичного, синтаксичного та когнітивного параметрів, можна виділити такі типи СПО: архетипні, стереотипні, ідіотипні, кенотипні. Визначальним є *когнітивний критерій*, спрямований на визначення типів знань, опредметнених у словесній тканині образів. Архетипні СПО втілюють емоційно навантажені передзнання та знання фольклору, біблійних і міфологічних сюжетів, стереотипні образи, аксіологічно забарвлені знання про світ взагалі, а для створення нових СПО, ідіотипів і кенотипів, крім знання про світ, необхідне залучення знань про мову, про можливості маніпулювання мовними сутностями в межах лінгвістичної та поетичної компетенції автора та читача.

Семантичний критерій, за яким визначається узагальнений зміст СПО шляхом концептуально-семантичного моделювання, дозволяє окреслити конфігурації їх образного простору та виявити категоріальні концептуальні схеми, на котрих ґрунтуються різні типи образів. У свою чергу, категоризація концептуальних схем здійснена для пояснення гносеологічних властивостей кожного з типів словесних поетичних образів (Белехова, 2004: 55). *Синтаксичний критерій* класифікації СПО зважає на особливості синтаксичного упорядкування компонентів суб'єктної та об'єктної частини образу в словесній тканині поетичного тексту. *Функціональний критерій* враховує види мапування, що лежать в основі формування образу (Белехова, 2004: 56).

Отже, *архетипними образами* є такі СПО, які відображають міфопоетичну картину світу і класифікуються на образи-сюжети й образи-символи, в яких шляхом наративного мапування втілюються міфологічні, біблійні та фольклорні знання про світ. Відображаючи явища та події міфопоетичної картини світу, вони вимагають активізації фонових культурно-енциклопедичних знань (Белехова, 2004: 12). Наприклад, до архетипних образів у творах збірки «Між горами» Р. Фроста можемо віднести такі:

Having tasted fruit, /She scores a pasture... (Frost, 1920: 33) (алюзія на біблійний сюжет про заборонений плід);

When supper's on the table (Frost, 1920: 31);

The meals we've had no one can take from us. / I wish that everything on earth were just/ As certain as the meals we've had. I wish / The meals we haven't had were, anyway (Frost, 1920: 17);

Let's rend the bread (Frost, 1920: 18) (розділення хліба – алюзія на біблійну Таємну вечерю).

Стереотипні СПО – це колективне свідоме, що формує поетичну традицію. Вони побудовані за усталеними поетичними формулами, які відображають синкретичне, аналогове й асоціативне мислення, втілене у постійно повторюваних епітетах, поетичних порівняннях, метафорах, оксюморонах. Л. Белехова поділяє стереотипні образи на універсальні, культурно-специфічні й авторські. *Універсальними* називаються СПО, створені за допомогою постійних тавтологічних епітетів, у семантиці яких простежується тотожність ознак і властивостей предметів, котрі вони описують (Белехова, 2004: 50). Наприклад, стереотипних образів у збірці «Між горами» найбільше. Зокрема, серед універсальних стереотипних образів у Р. Фроста бачимо такі:

yellow wood (Frost, 1920: 4);

it was grassy and wanted wear... (Frost, 1920: 4);

ages and ages hence (Frost, 1920: 5);

whirls of snow not come to lie (Frost, 1920: 6);

the sun shines now no warmer than the moon (Frost, 1920: 6);

The extent of pasture (Frost, 1920: 7);

the thin frost, almost in separate stars... (Frost, 1920: 9);

creaking room (Frost, 1920: 9);

late-arising broken moon (Frost, 1920: 9);

a patch of old snow (Frost, 1920: 11);

uncut jewels, dull and rough (Frost, 1920: 56).

Культурно-специфічні стереотипні образи формуються шляхом атрибутивного мапування певних властивостей тварин і рослин (зооніми та фітоніми). Як зазначає Л. Белехова, у кожній мові фітоніми та зооніми, крім своїх номінативних значень, наділені ще й символічними, які виражають своєрідність світовідчуття та світорозуміння народу. Виявлення культурно-специфічних СПО уможливорює встановлення міжкультурних відмінностей поетичного мислення. Культурно-специфічні образи є ядром національної культури кожного народу (Белехова, 2004: 56). До прикладу, серед культурно-специфічних образів можемо згадати приклади фітонімів і зоонімів, що увиразнюють належність поезій до певного національно-культурного простору:

My woods the young fir balsams (Frost, 1920: 6);

go the round of apple, cherry, peach, / Pine, alder (Frost, 1920: 19);

When pear and cherry bloom went down (Frost, 1920: 24);

I see birches bend to left and right (Frost, 1920: 26);

to bush my peas... (Frost, 1920: 29);
petals fallen from the apple tree... (Frost, 1920: 31);
For the dark pine (Frost, 1920: 37);
she went to break a bough / the gum of the mountain spruce (Frost, 1920: 56).

Авторськими вважаються стереотипні СПО, котрі завдяки систематичному цитуванню у творах інших авторів стали афоризмами. Наприклад, до авторських стереотипних образів віднесемо:

The Road Not Taken (Frost, 1920: 4);
hang enough on to pick off enough (Frost, 1920: 7);

We love the things we love for what they are (Frost, 1920: 24);

Thought has a pair of dauntless wings (Frost, 1920: 25);

I wander out of beaten ways (Frost, 1920: 34).

Новообрази максимально віддалені від стереотипу, вони є пізнавально-творчими структурами, що призводять до виникнення нових образних понять (ідіотипи) та нових вузлів у концептуальній мережі понять (кенотипи). В ідіотипних і кенотипних СПО простежуються різні лінгвокогнітивні процеси й операції створення новизни (Белехова, 2004: 57). Наприклад, серед новообразів у Р. Фроста бачимо такі ідіотипи:

A light he was to no one but himself (Frost, 1920: 9);
It is speckled with grime as if / Small print overspread it (Frost, 1920: 11);

chairs turned upside down to sit like people / In other chairs (Frost, 1920: 12);

Would evidence of having been called lady / More than so many times make me a lady / In common law (Frost, 1920: 14);

besides the things I tell you of, / I only see the years. They come and go / In alternation with the weeds, the field, / The wood (Frost, 1920: 16);

New is a word for fools in towns who think / Style upon style in dress and thought at last / Must get somewhere (Frost, 1920: 18);

a scorched Fourth-of-July feeling (Frost, 1920: 44).

Через згадку про Четверте липня в уяві читача виникає образ вогню, феєрверків, що нагадують про війну:

we are digging almost down to China (Frost, 1920: 44);

The buzz-saw snarled and rattled... (Frost, 1920: 50);

The doctor put him in the dark of ether (Frost, 1920: 51);

he gave no one else a laugher's license (Frost, 1920: 58);

He took him down below a cramping raffer... (Frost, 1920: 58);

Lucky for you / You had us for a half-way station / To stop at (Frost, 1920: 67);

we lose all measure of pace, / And fixity in our joys, / And acquire a listening air (Frost, 1920: 74).

Формування ідіотипного СПО з лінгвокогнітивними процесами категоризації вербалізації (переважно з операціями наративного і конструктивно-творчого мапування на фонологічному, лексико-морфологічному та синтаксичному рівнях). Натомість створення кенотипного образу характеризується передкатегоріальними лінгвокогнітивними процесами й операціями на передконцептуальному та текстовому рівнях. Новизна ідіотипних СПО на концептуальному рівні забезпечується лінгвокогнітивними операціями спеціалізації та модифікації, що ведуть до трансформації прототипових концептуальних схем, які лежать в основі стереотипних СПО.

Апогеєм поетичної творчості, як підкреслює Л. Белехова, є не лише нове висвітлення старих істин, а й створення такого словесного образу, який не має аналогів, призводить до порушення та навіть руйнування усталених поглядів на звичні явища і життєві події, на процеси, які відбуваються в світі, та який викликає раптове осяяння в розумінні суті речей. Такий СПО називається *кенотипом*. Він здійснює концептуальний прорив у поняттєвій системі людини, що обумовлюється появою нового концепту або нового значення слова (Белехова, 2004: 59). Щодо кенотипних образів, у збірці «Між горами» Р. Фроста, їх не виявлено.

Висновки. Проаналізувавши поетичні тексти, які входять до збірки Р. Фроста «Між горами» ми виявили, що архетипні СПО відображають міфопоетичну картину світу. Стереотипні, підґрунтям яких є синкретичне поетичне мислення, репрезентують усталені прототипові схеми віршованого мовлення, укорінені в художній свідомості внаслідок тривалого історико-культурного розвитку поезії, а ідіотипні СПО виникають внаслідок тривалого історико-культурного розвитку поезії, тоді як кенотипні образи руйнують звичні концептуальні схеми, їх смисл створює концептуальний прорив у поняттєвій системі людини, оскільки в них відображена кристалізація нового досвіду людства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Белехова Л. І. Глосарій з когнітивної поетики. Херсон : Айлант, 2004. 124 с.
2. Виноградов В. В. Проблемы русской стилистики. Москва : Высшая школа, 1981. 320 с.

3. Горчак Т. Ю. Словесний образ-символ в американській поезії ХХ століття: когнітивно-семіотичний аспект : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Київ : Київський національний лінгвістичний університет, 2009. 20 с.
4. Димитренко Л. В. Когнітивні та лінгвостилістичні особливості поетичного образу (на матеріалі американської поезії ХХ ст.) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Одеса : Одеський державний університет ім. І. І. Мечнікова, 2000. 19 с.
5. Лотман Ю. М. Лекции по структуральной поэтике. Вып. 1. (Введение, теория стиха). *Ученые записки Тартуского гос. ун-та. Труды по знаковым системам*. Вып. 160. Т. 1. 1964. 194 с.
6. Назарець В. М. Літературно-художній образ. *Теорія літератури*. Київ : Либідь, 2001. С. 96–176.
7. Стефурак Р. І. Асоціативно-образний потенціал внутрішньої форми слова у поетичному тексті (на матеріалі української поезії 60–90 років ХХ століття) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Івано-Франківськ : Прикарпатський університет ім. В. Стефаника, 2003. 24 с.
8. Телия В. Н. Метафоризация и ее роль в создании языковой картины мира. *Роль человеческого фактора в языке. Язык и картина мира*. Москва : Наука, 1988. С. 183–204.
9. Філіпчик О. Й. Синтаксичні засоби створення образу (на матеріалі сучасної американської поезії : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Одеса : Одеський державний університет ім. І. І. Мечнікова, 2000. 17 с.
10. Frost R. *Mountain Interval*. New York : Henry Holt and Company, 1920. 75 p.
11. Lakoff G., Johnson M. *Philosophy in the Flesh. The Embodied Mind and its Challenge to Western Thought*. New York: Basic Books, 1999. 624 p.

REFERENCES

1. Bieliehova L. I. *Glosarii z kohnityvnnoi poetyky [Glossary of cognitive poetics]*. Kherson: Aydant, 2004, 124 p. [in Ukrainian].
2. Vinogradov V. V. *Problemy russkoy stilistiki [Problems of Russian stylistics]*. Moskva: Vysshaya shkola, 1981, 320 p. [in Russian].
3. Horchak T. Yu. (2009). *Slovesnyi obraz-symvol v amerykans'kii poeziii XX stolittia: kohnityvno-semiotychnyi aspekt [Verbal image-symbol in American poetry of the 20th century: cognitive-semantic aspect]*. Extended abstract of candidate's thesis. Odessa: I. Mechnykov National University of Odessa [in Ukrainian].
4. Dumytenko L. V. (2000). *Kohnityvni i lnhvostylistychni osoblyvosti poetychnoho obrazu (na materialy amerykans'koi poeziii XX st.) [Cognitive and linguostylistic peculiarities of poetic image (on the material of American poetry of the 20th century)]*. Extended abstract of candidate's thesis. Odessa: I. Mechnykov National University of Odessa [in Ukrainian].
5. Lotman Yu. M. *Lektsii po struktural'noi poetike. Vyp. 1 (Vvedeniie, teoriia stiha) [Lectures on structural poetics. Vol. 1 (Introduction, theory of poetry)]*. *Uchenyie zapiski Tartuskogo hos. un-ta. Trudy po znakovym sistiemam*. Vol. 160. 1. 1964. 194 p. [in Russian].
6. Nazarets V. M. *Literaturno-khudozhnii obraz [Fiction image]*. *Teoriia literatury*. K.: Lybid', 2001. P. 96–176. [in Ukrainian].
7. Stefurak R. I. (2003). *Asotsiatyvno-obraznyi potentsial vnutrishnoi formy slova u poetychnomu teksti (na materialy ukrains'koi poeziii 60–90 rokov XX stolittia) [Associative imagery potential of word inner form in the poetic text (on the material of Ukrainian poetry of the 60's–90's of the 20th century)]*. Extended abstract of candidate's thesis. Ivano-Frankivs'k: V. Stefanyk National University of Prykarpattia [in Ukrainian].
8. Teliia V. N. *Metaforizatsiia i yeyo rol' v sozdanii yazykovoii kartiny mira [Metaphorization and its role in forming the language picture of the world]*. *Rol' chelovecheskoho faktora v yazyke. Yazyk i kartina mira*. Moskva: Nauka, 1988. P. 183–204. [in Russian].
9. Filipchuk O. Y. (2000). *Syntaksychni zasoby stvorennia obrazu (na materialy suchasnoii amerykans'koi poeziii) [Syntactic means of image creation (on the material of modern American poetry)]*. Extended abstract of candidate's thesis. Odessa: I. Mechnykov National University of Odessa [in Ukrainian].
10. Frost R. *Mountain Interval*. New York: Henry Holt and Company, 1920. 75 p.
11. Lakoff G., Johnson M. *Philosophy in the Flesh. The Embodied Mind and its Challenge to Western Thought*. New York: Basic Books, 1999. 624 p.